

da je v nji dovolj faktorov za razvitek narodnega gospodarstva. Rodovitna, velika polja, brezštevna množina plodonosnih dolin, vinorodni bregovi, na kratko, le produktivna zemlja. Blago v sredi zemlje še nam ni znano, ker se še ni kdo ni vzdigovanja njegovega lotil; svobodno bi pa rekli, da se ne vkanimo, če trdimo, da tudi ona v sebi bogastvo ima, kakor se tu i tam po primerku nekaj od krije. Zraven vsega tega pa imamo najprvi pogoj gospodarskega razvitka svoj zdravi marljivi, slovenski narod, bistre glave, zdravih misli, in poštenega srca, vesel, in potrpežljiv; žalibog, da je vendar tako siromašen! Znani so sicer izviri, iz katerih so tolike nevolje naš narod poiskale; alj eden od njih je ta, da so učilišča, ktera so pri drugih narodih, kakor najvažniši pogoji materialnega blagostanja, pri nas komaj po imenu poznana.

Prva naša naloga tedaj je, da sami pripomoremo od države pa tirjamo, da nam ustanovi slovensko realno učilišče, katerih naloga je, iz mladenča izobraženega, moralnega državljana narediti. Da bi nam kdo zavrnil, kdo nam k temu pravico da, odgovarjamo mu, da je pravica državljanov vsakega naroda, od države tirjati, da za njihovo duševno kakor materialno dobro skrbi, tako stara, ko davek. Skrbeti mora tedaj država za nas, dokler davek od nas tirja in s timbolje, kolikor nam ga povikša.

Bodislav.

Dopisi.

Iz slov. Bistrice 23. avg. *Vpeljava slovenskega jezika v naše kancelije.* Spet je zarad tega prišel ministersk ukaz na vse politične uradnike na slovenskem Štajarju, Kranjskem, Koroškem in Primorskem, kateri se pa ne zlo razločuje od vseh poprejšnjih enakih ukazov, in menda tudi ne bo imel večega vpeha, kakor vse poprejšnje zapovedi. G. minister priporočuje (ljubše bi nam bilo, ko bi gg. ministri ne samo priporočevali ampak zapovedovali, kakor so tega navajeni v vseh drugih stvareh) „naj se za to skrbi, da se politični uradi vsemu ugibajo, kar bi Slovincem utegnilo biti povod k pravičnim pritožbam (kolikokrat so že naznanjevali Slovenci svoje pravične pritožbe, kolikokrat se nam je že vse obetalo, dopolnovalo pa dozda še — nič; pa kaj rečem, saj smo dobili abecednik). Pred vsem, nadaljuje g. minister, naj se na to gleda, da se vse slovenske vloge brez zadržka sprejemajo in na prvi stopnji tudi v slovenskem jeziku reševajo in da se v vseh uradih rabi slovenščina, če to stranke žele! (Ali ni vsa ta priporočba enaka a-b-c-dniškemu ukazu? Slovenščina se mora rabiti v uradnih, ali pa tudi pismeno, ni nikjer naravnost povedano. In dostavek: če to stranke žele, so nam že znana zadnja vratica, zmirom odprta tistim, katerim je narodna ravnopravnost trn v peti.) Še to pravi g. minister, naj se ozir jemlje na to, da so gg. uradniki v slovenskih krajih zmogni slovenskega jezika, in ko bi se kazala potreba, da se napravijo potrebne prestave uradnikov.“ — To je tedaj jedro ministerskega odgovora na memorandum slovenskih državnih poslancev. Malo smo pričakovali po abecedniku, vendar smo se nadjali, da se bo vsaj nekaj zgodilo, da se bo resno zapovedovalo, od tega in tega časa (v 4, 6 mescih) se mora po vsem Slovenskem začeti slovensko uradovanje. Mesto takega ukaza prišla je pohlevna priporočba, od ktere se bo nekaj dni govorilo po uradnih, potem pa bo mirno šla ad acta, češ da nobena stranka ni izrekala želje. Še nekaj. Dostavljeno je temu ukazu, da na Štajarskem se bo prav lahko slovenski uradovalo, ker so razun 10 izmed 131 državnih uradnikov vsi zmogni slov. jezika. To pač mora biti velika pomota in menda se je le hotelo reči, da med vsemi 131 jih je samo 10, kateri bi kaj znali rabiti slovenščino ustmeno in tudi pismeno. Ta še ne zna slovenski, kateri popačeno lomi nektare slovenske besede, zmešane z nemškimi, tako da ga more razumeti le bistroumen naš kmet. Od takega zlobodranja do popolnega znanja slovenščine je še neizmerno velik korak. Ta korak pa ti gospodje ne bodo stopili naprej, dokler se ne bo izrekel končni rok (termin), po katerem se začne slovensko uradovanje. Dokler se to ne zgodi, bodo vse take zapovedi brez vpeha in slovenščina ostala rečna pastrika. Tega pa, za Boga, si mi Slovenci za Avstrijo nismo zaslužili. Vselej v najnevarnejših nevihtah, stali smo zvesto za slavno ces. rodbino in za obstanek Avstrije. Zato bi pa tudi radi vsaj enkrat uživali enake pravice z drugimi narodi našega cesarstva. Naj pomislijo državniki, ki zdaj v rokah

držijo krmilo Avstrije, da morebiti, nenadama pride huda ura, v kterej bo šlo za obstanek države. Naj torej prenehajo stiskati nas Slovence k steni. Sedemnajst milijonov nas je v Avstriji, tedaj več kot polovica vseh prebivalcev. Mi ne tirjamo nič prenapetega, mi nočemo razdirati cesarstva, pa tudi tega nismo volje, žrtvovati našo narodnost na oltarju nikdar stih Madjarov in Nemcev. Spoznali smo, da nas stoletno ponemčevanje ni spravilo za eno stopnjo naprej, temuč nas zadržavalo v nevednosti, nam torej bilo v veliko nesrečo. Zdaj pa, ko smo začeli se poprijeti domačega jezika, brati slovenske časnike in knjige, katerih na tisoče vsako leto pride med prosto ljudstvo*), se je tudi širila omika med nami, in leško bi se povekševalo občno blagostanja, ko bi mi našli podpore tam, od kod imamo pravico, jo pričakovati. Še enkrat kličemo našim državnikom: dopolnite nam naše pravične želje in ne podkopljajte sami zaupanja ljudstva do vlade, kajti če pravi prislovica, da pridna žena podpira tri ogle hiše, se lahko reče še z večjo pravico, da zaupanje in ljubezen narodov podpirata vse štiri ogle države.

Iz Maribora. V nedeljo 25. t. m. je bila v naši novi čitavniški dvorani prva mala beseda, pri kateri se je igrala gledišna igra „Strup“. Igrali so jo vrli naši dobrovolci in sicer tako dobro, da je vse zadovoljno bilo in da se je želja izrekla, naj bi se spet v kratkem kaka šaloigra na oder spravila. Če ravno smo oznanili samo malo besedo, je vendar došlo toliko ljudi, da je naša prav velika čitavnična dvorana celo polna bila (bilo je više 200 ljudi) in da se je že pri tej prvi besedi zadosti jasno pokazalo, da nam je take dvorane že davno potrebno bilo. Naj bolj pa nas je razveselilo to, da so nas obiskali dragi naši brati iz Ptujja, sv. Lenarta in iz rodoljubnega Frauhamma, sploh pa tudi, da je bilo pri besedi mnogo kmetiških ljudi, kar želimo, da bi se večkrat zgodilo. — Tudi lepe narodne pesmi so se glasile, ktere so posebno lepo pevali Frauhamčani. — Hvala jim in vsem rodoljubom, kteri so nas obiskali!

Iz Brežec. S. K. Tetka „Tagespošta“ je 19. t. m. zopet dobila mastni grizelj, ki ji bo gotovo življenje za nekoliko let podaljšal. Došel ji je namreč iz naših nemško-liberalnih Brežec dopis, ki puhti golega sovraštva do sv. vere in bogočastja, dopis, ki ga je zapečatila nesramna laž in nevednost. — Povej, ljubi „Gospodar“, tistemu dopisniku, da božji poti niti v moralnem, niti v ekonomičnem oziru kmetu škodljivi niso.**) Če se vbogi kmet teden za tjednom celi dan trudi in vbija, da si pridela potrebnega kruha, zakaj bi se mu zamerilo, ako išče tolažbe in pomoči v svojem težavnem stanu tam, kamor ga srce vleče, pri tistem, od kterege ves blagoslov pride? — Smili se nam v srce dopisnik, ako se boji, da bi zavoljo treh romarskih dnevov, ki jih v Brežcah imamo (14. febr., 2. in 16. avg.) gospodarsko delo v treh deželah (na Kranjskem, Hrvaškem in Štajarskem) vtegnolo tako zaostati, da ne bi on imel kaj jesti. Omilujemo ga pa tudi, ker ga srce grozno boli, da na breških semnjih se ne snide toliko ljudi, kakor pri sv. Roku češ, da celi semenjski dan pohajkovati in se po krčmah potikati ni tolika zguba zlatega časa, kakor na praznik priljubljenega svetnika biti pri sv. maši. — Pustite, pustite, gospod dopisnik, ljudstvu še tisto iskrico vere in pobožnosti, ki jo ljudje vkljub vsemu zapeljevanju in pohujšanju, hvala Bogu, še imajo. — Čuditi se je le, da ljudje, ki znabiti v celem letu ne vidijo znotrajne crkvene stene, se toliko ponižajo, da pridejo opazovat, kaj kršanski romarji 18. avgusta v cerkvi sv. Roka delajo. Bolj verjetno nam se zdi, da je dopisnik rajši poslal drugega ogleduha; saj tudi kovač ima klešče, da mu ni treba razbeljenega železa prijemat s roko. — Če je temu tako, potem smemo povedati dopisniku, da si je prav nerodnega in celo nevednega sporočevalca izbral. Zakaj čeravno so „večeri tako lepi in jasni“ je vendar tisti oglednik prav slabo vidil. Tam na ledini za cerkvo so sedeli vturjeni romarji iz Hrvaškega, in se okrepčevali s lukom (čebulom) in s požirkom seboj prinesenega vina. To imenuje slabovidni ogleduh „irdischen Genüßsen fröhnen.“ Izraz pa: „alle Andacht verges-

*) Samo družba sv. Mohorja je razposlala letos nad 10.000 vezkov slov. knjig. Naj nam še oporeka kdo, da Slovenci nimajo svojih knjig in jih nočejo brati, ker jih ne razumejo.

**) Mislimo, da g. dopisatelj sam nikakor neodobrava napak, ktere se v časih na stezi „na božjo pot“ godijo. Vred.

send" mu je menda na misel prišel, ko je vidil še pozno v mrak spovednice obležene od spokornih kristjanov. Prejelo jih je pri letošnji slovesnosti čez tisoč romarjev sv. zakramente. Drugi romarji so si v krčmah iskali živeža in prenočišča, in to je ogleduhu: „Bachanalien und Orgien.“ Naj pove dopisnik: če so to bahanalije in orgije, ako truden popotnik v krčmi sedi in se okrepuje, če znabiti tudi kupico vina več pije, kakor navadno — kaj pa je tisto, ako se v nedelje in praznike med predpoldansko službo božjo pet seznjev od crkve prek ceste vriska in poje, gôde in razsaja, pije in pleše? Se ve da to niso orgije, ker ni zraven katoliških romarjev. — In kaj briga ogleduha to, kako romarji skazujejo svetniku čast? Lepše in manj zaničljivo je vendar še okoli altarja po kolenih plaziti, kakor okoli živih človeških malikov laziti in jim roke lizati.

Še pri drugi reči so sporočevavca dopisnikovega oči goljfaše. Vidil je namreč — on sam — gotovo samo v duhu celo čredo prascev in kokoši, in celi kup svinskih gnjat in plečet, ki so jih neki romarji darovali sv. Roku za „odpustek grehov“. Ne drugi ljudje, ne crkveni predstojniki so kaj od tih reči vidili; nekoliko pišet in zrnja so romarji darovali, in sicer ne za odpušča nje grehov, ampak iz hvaležnosti Bogu za sprijete dobrote. Nikdo pa ne more zabraniti vernikom, ako prostovoljno hočejo crkvi kaj darovati, in sicer od svojih pridelkov, zato ker dnarja pomanjkuje. Svetujemo toraj dopisniku, naj pošlje svojega ogleduha v toplice, da si ozdravi slabe oči, in naj mu da seboj za kratek čas kaki grško-latinsko-nemški rečnik. Beračev se pri vsaki romarski crkvi dovolj najde, tedaj tudi v Brezcah. — Zagotovimo pa dopisnika „Tagespošte“, da jih sv. Rok ni nikdar nalaš povabil. In da niso sitni in nadležni ali celo razujzdani, zato ima policija skrbeti, ne pa crkva. Sicer pa je sporočevavec tudi v tem oziru skoz prevelika očala pogledal. Ne pišite vendar vsega hudega, kar se godi, na rajtengo božjih potov.

Ti pa, dragi slovenski kmet, ostani v kljub vsemu zasmehovanju stanoviten in vedi, da tisti, ki ti hočejo vero vzeti, naj dražje blago, ki ga imaš, ti bodo tudi v drugih priložnostih, kadar pri njih sveta iščeš — krivi preroki.

Iz Središča 25. t. m. Strašna suša je sušila silje na polju in grozdje v gorinah mesca avgusta. Z veseljem je kmet 24. t. m. gledal, kako se je nebo meglo, ker je upal dobrega deža. Pa glej! jegovo veselje se je hitro v žalost spremenilo. Iz hrvaških gor se je bližala strašna črna megla po Dravi, strašen vihar nastane, ki je celo drevje lomil, dež in toča je šla, ktera je zadela lutomerske gorice posebno Jeruzalem in Brebrovnik. Kako veliko škodo je vihar in toča napravila se še celo ne ve. Da bi le Bog to ohranil, kar še je ostalo, drugače kmet spet dač plačevati ne bo mogel.

Beseda na častni spomin pokojnemu Antonu. Krempljnu bude se obhajala 15. septembra pri Mali nedelji.

Novičar.

Iz Zagreba se piše: V Slayoniji se je začelo proti narodnim ravno tako nastopati kakor v Reki. Veliki župan je s sklepom od 4. t. m. del ob službo izvrstnega in narodnega Vatroslava Broša namestnika županijskega bilježnika. — V Diakovar, kder je sedež našega velečasitega vladike J. Strossmajer-ja se je vrinolo mnogo vojakov. — Madžaroni dobro vejo, da je on nepremakljiva skala narodne stranke.

Pravi se, da bodo tudi službe izgnbili: Tuškan v Zagrebu, Milič v Varaždinu in Derkoš v Oseku. Vsi trije so sodniški prisedniki in narodni.

— Francoski cesar in cesarica, naš cesar in cesarica so bili v Solnogradu skupej od 18. do 23. t. m. — Tudi baron Beust se je tamo pogovarjal z francoskim ministrom. Kaj se je pri ti priložnosti izkovalo, to še se celo ne ve, toliko se vendar more reči, da Napoleon ni došel v Solnograd samo obiskavat našega cesarja. — Govori se, da se bo napravila zveza Francosko-Avstrijsko-Angleško-Taljsansko-Turška poti zvezi Pruske z Rusijo? — Pa naj se kuje, kar se koli hoče, če le ne bo Avstriji na nesrečo! —

— Pravi se, da je Napoleon v Solnogradu rekel: „Slovansko pitanje je za Avstrijo zlo važno in krivo

*) „Sündenablass“! Quid hoc, gospod dopisnik?

ravnano lahko pogibelno postane“. Globoke politike sicer v teh besedah ni, ker to vsaki mora reči, kateri le malo misli, — samo nekteri gospodje tega nočejo pripustiti!

— Naš cesar in cesarica bosta potovala 26. oktobra t. l. v Pariz, kamor dojde tudi on isti čas brž, ko ne, angleška kraljica Viktorija.

— Danes se bude prenesla česka korona iz Dunaja nazaj v Prago, kder se že pripravljajo velike slovesnosti.

— *Združenje Hrvaškega z Ogersko* se je začelo zlo naglo vršiti; kakor so že finančne uradnije postavljene pod ogrsko ministristvo, tako bodo tudi od 1. oktobra hrvaške pošte in telegrafije. Pričakuje se po takem, da se bo tudi odstavilo mnogo hrvaških uradnikov, ki so tako značajni, da nočejo pod madžarski kalpak.

— Srbska se zlo k vojski pripravlja in zatoraj se je tudi na srbski meji začela turška armada kupčiti.

— Znani Czeh na Reki se je zelo trudil, da bi se narodnim fajmeštrom, Potučnjaku, Juretiču in Dobrili fare vzele, ker so pre proti njegovemu prizadevanju delali. Ali biskop senjski se je ti tirjatvi gospoda Czeha določno uprl, v pismu poslanem naj višemu uradu imenovane gospode fajmeštre možato branil in zraven tudi korake storil, da v prihodnjic g. Czehu slja preide v drugič kaj takega zahtevati; Pač ju-naški biskop to. Da bi jih bilo več takih.

Nesramna laž. Pod naslovom: Ruske slovnice za šolska darila prinaša „Marburger Zeitung“ sledečo laž: „24. t. m. je bil pri sv. Magdaleni (Mariborskem predmestju) šolski izpit, med darili so bile tudi ruske slovnice, ktere je tukaj bivajoči zdravnik dr. Prelog, deželni poslanec za Lutomer v razdelitev izročil. Gospod Perko in Bretzl, ki sta bila ko šolska ogleda pri izpitu, sta poslala te knjige darovavcu nazaj.“ — Mi si pridržimo postavno pot takim lažnikom poiskati zaslužno mesto. Za danes le toliko: Laž je, da je dr. Prelog komu ponujal kako knjigo; učitelj od sv. Magdalene je prišel jih sam prosit; dozdevne knjige niso bile ruske slovnice ampak „Razlagove pesmarice“; knjige se dr. Prelog-u niso nazaj poslale, ampak razdelile. — Kakor vsaka tako ima tudi ta laž kratke noge, kajti urednik „Marb. Ztg.“ je že dr. Preloga za božjo voljo prosil odpuščenja. — „Freiheit, Wohlstand, Bildung für alle“ ta naslov nosi mariborska „öffentliche Meinung“ kot motto na svojem čelu v predalih svojih pa kuje laži, obrekovanje in dušno beračijo.

Tržna cena

pretekli teden.

	V Varaždinu		V Mariboru		V Celju		V Ptujju	
	fl. k.	fl. k.	fl. k.	fl. k.	fl. k.	fl. k.	fl. k.	fl. k.
Pšenice vagan (drevenka)	4 50	4 50	5 —	4 40				
Rži	2 85	2 85	3 60	3 —				
Ječmena	2 30	2 80	2 80	2 40				
Ovsa	1 40	1 40	1 60	1 40				
Turšice (kuruze) vagan	3 —	3 5	3 30	3 10				
Ajde	2 40	2 95	3 20	—				
Prosa	2 60	—	3 5	—				
Krompirja	1 30	— 85	1 —	1 10				
Govedine funt	— 16	— 22	— 22	— 24				
Teletine	— 20	— 24	— 24	— 26				
Svinjetine črstv funt	— 24	— 24	— 24	— 24				
Drv 36" trdih seženj (Klafter)	8 50	—	6 90	7 80				
" 18" "	—	4 20	—	—				
" 36" mehkih "	5 50	—	5 —	5 80				
" 18" "	—	3 10	—	—				
Oglenja iz trdega lesa vagan	— 80	—	— 40	— 40				
" " mehkega "	— 60	—	— 60	— 95				
Sena cent	1 —	— 80	— 40	— 80				
Slame cent v šopah	— 90	—	— 35	— 60				
" " za steljo	— 60	—	—	—				
Slanine (špeha) cent	36	40	40	40				
Jajec, šest za	— 10	— 10	—	—				

Cesarski zlat velja 5 fl. 94 kr. a. v.

Ažijo srebra 122.25.

Narodno drž. posojilo 66.50.

Loterijine srečke.

V Trstu 24. avgusta 1867: **51 4 33 37 35**

Prihodnje srečkanje je 7. septembra 1867.

V Gradcu 21. avgusta 1867: **57 59 48 49 18**

Prihodnje srečkanje je 31. avgusta 1867.